

dizajn:cre:um ³ 2025

Zaľubom

Inolab

Výskumno-vývojové
oddelenie SCD

SLOVENSKÉ
CENTRUM
DIZAJNU

V spolupráci

web SCD

Rozhovory s Ľubomírom Longauerom na webstránke artdispečing.sk.

1. Včely a skupina 29
2. Chceli sme zmenu
3. Dizajn
4. Múzeum

Slovenské centrum dizajnu

Slovenské centrum dizajnu (SCD), založené v roku 1991, je odborná inštitúcia pôsobiaca v rezorte kultúry SR. Hlavnou úlohou centra je dokumentovať, skúmať a propagovať dizajn prostredníctvom výstavných, publikačných a vzdelávacích aktivít.

Organizuje súťaže ako Národná cena za dizajn a výstavu Fórum dizajnu. Sprístupňuje zbierky historického dizajnu a módy v priestoroch Slovenského múzea dizajnu. Organizuje diskusie a workshopy. Vydáva odborné publikácie a špecializovaný časopis Designum. Prevádzkuje knižnicu zameranú na dizajn, módu a architektúru.

SCD aktívne spolupracuje s európskymi partnermi a participuje na medzinárodných aktivitách vedúcich k rozvoju udržateľného a sociálne zodpovedného dizajnu.

web Inolab

Inolab SCD

Výskumno-vývojové oddelenie SCD sa na verejnosti prezentuje pod značkou Inolab a prepája odborníkov z rôznych sektorov prostredníctvom interdisciplinárnej platformy.

Zameriava sa najmä na aplikovaný výskum v dizajne, pričom spolupracuje s výskumnými ústavmi, verejnými inštitúciami a súkromnými expertmi. Medzi jeho projekty patrí knižnica materiálov LOMA, morfovací softvér H.U.R.B.A.N. selektor, výskum školy ŠUR (1928–1939), rekonštrukcia Tatra 603 Coupé, výskum AI v dizajne aj účasť na iniciatíve New European Bauhaus.

z dizajnu:cre:um

Za Ľubom

Ľubomír Longauer navždy ostane stelesnením úprimnosti, cieľavedomosti, rovnosti a bojovnosti. Nepoznám iného človeka, ktorý by lepšie dokázal žiť a artikulovať svoj životný program. Vysmieval sa naprsenej samolúbosti a papalášskej hlúposti, uznával poctivý prístup a profesionalitu bez zbytočných rečí. Jeho najmocnejšou zbraňou bolo slovo, ktoré vychádzalo z jeho veľkej fabriky na vedomosti, skúsenosti, súvislosti a vycibrenú štylistiku. Aj na tieto moje slová by len zamrmľal: „No, no, no!“

Jeho prejav bol ako jeho život. Ťažký a zároveň jasný, zrozumiteľný. Hovoril, písal a žil pravdu. Raz mi povedal: „*Prezradím ti tajomstvo, ako napísať dobrý text. Hovor si v duchu to, čo chceš napísať a zároveň to píš. A potom škrtaj, škrtaj, škrtaj.*“ Vedel som, že on svoje slová neškrtal. Nemusel. Z prepisov jeho vystúpení mohli pokojne vzniknúť kvalitné skriptá. Keď niekam prišiel, bola ho plná miestnosť a to, čo hovoril, malo vždy jasnú myšlienku a poslanstvo. Nie každému to bolo príjemné a nie každý s ním dokázal viesť dialóg. Veľa vecí ho mrzelo a často hľadal dôvody, prečo sa ľudia s rovnakým cieľom a nastavením navzájom podráždajú. Formuloval to celkom jasne keď povedal: „*Nie politici alebo štátni úradníci, ale na Slovensku ťa nakoniec podrazia tvoji vlastní z tvojho fachu.*“ Nebola to paranoja, ale trpká skúsenosť. Celý život viedol boj za hodnoty, ktorým veril, no občas keď sa pozrel za seba, tak bol na barikáde sám. Som rád, že vo chvíľach keď sa bojovalo o Múzeum dizajnu, tak sme boli vždy za ním. Aj keď to, či sme boj naozaj vyhrali, ešte stále nie je jasné.

Niekedy naše debaty skĺzli do jeho absurdných predstáv, čo bude, keď navždy odíde, keď zomrie. Vtedy sa na mňa dlho zadíval a povedal: „*Predstavujem si veľký smútiaci dav, budú tam všetci (menoval desiatky bývalých kolegov, kolegýň, kunsthistoričiek a teoretikov dizajnu) a ty budeš stáť pred mikrofónom a hovoriť: Profesor Ľubomír Longauer bol múdry a láskavý človek...*“ Vždy sme sa na tejto predstave neskutočne smiali. On preto, lebo mu to prišlo šialene vtipné, a ja som tým smiechom úspešne zaháňal predstavu, že také niečo môže niekedy nastať. Stalo sa to dnes.

Pred pár dňami som Ľubovi telefonoval. Prvé, čo sa ma spýtal, bolo: „*Tak čo? Robia vám zle?*“ Povedal som mu, že najhoršie je to, že ani neviem, čo nám vlastne robia. Všade je ticho, ktoré je možno aj horšie ako rinčanie zbraní. Pravdou je, že máme aspoň pokoj na tvorbu druhej expozície slovenského dizajnu. Povedal mi, že nevie, či príde 17. septembra na jej otvorenie. Poprosil som ho o jeho citát, ktorý by bol rovno pri vstupe do expozície. Chcel, aby som nejaký jeho citát vybral ja. Ja som oponoval, že najlepšie by bolo, keby to bol citát, ktorý pre tak významnú udalosť vyberie alebo rovno vytvorí on. Sľúbil, že mi ho do dvoch dní pošle. Po štyroch dňoch mi prišla SMS od Janky Močkovéj: „*Ahoj Maroš, neviem, či už vieš, že zomrel Ľubo Longauer.*“

Sľubujem, že vyberieme ten najlepší citát. Naozaj je z čoho vyberať. Nestihli sme spolu realizovať ešte veľa plánov, ale viem, že tá hybná sila, ktorou si nás potisol, sa preniesie cez generácie a raz sa splní Tvoj sen o veľkom Umelecko-priemyselnom múzeu. Nikdy na Teba nezabudneme.

Češ tвоеj pamiatke!

Za Slovenské centrum dizajnu 6. septembra 2025 napísal Maroš Schmidt.

Lubomír Longauer (1948 – 2025)

Profesor Ľubomír Longauer patril medzi najvýznamnejšie osobnosti slovenského grafického dizajnu, a to nielen ako tvorca, ale aj ako historik, kurátor, autor publikácií o dejinách slovenského grafického dizajnu a spoluzakladateľ *Slovenského múzea dizajnu*. V rokoch 1963 – 1967 študoval na *Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave*, kde v roku 1966 so spolužiakmi založili výtvarnú *Skupinu 29*. V rokoch 1969 – 1975 študoval na *Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave* oddelení úžitkovej grafiky u profesora Jozefa Chovana. Po skončení štúdia pracoval ako grafický dizajnér v slobodnom povolaní. V roku 1989 bol jednou z významných osobností *Nežnej revolúcie*. V rokoch 1990 – 2003 pôsobil na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave: 1991 – 1993 bol jej prorektorom, od roku 1993 docentom, od roku 1998 profesorom. 1999 – 2002 bol vedúcim novovzniknutej *Katedry grafického dizajnu*. Po odchode z VŠVU učil do roku 2011 na *Pedagogickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre*.

Ako grafický dizajnér pracoval najmä pre slovenské vydavateľstvá, kultúrne inštitúcie, galérie, divadlá, pre ktoré realizoval stovky knižných obálok, plagátov, značiek, bulletinov a iných tlačovín. Od roku 2000 sa Ľubomír Longauer intenzívne a ako jediný zaoberal historickým výskumom grafického dizajnu na Slovensku. Z výsledkov výskumu usporiadal množstvo výstav, ako napríklad *Jozef Vlček: Neznámy autor známych prác* (2011), *Typografia a dizajn písma na Slovensku – Začalo to Cyrilom a Metodom* (2013), *Jozef Dóka ml.: Lautrec z Trnavy* (2015), *Univerzálny tvorca Miroslav Cipár* (2015) a ako spolupracujúci kurátor expozíciu *100 rokov dizajnu na Slovensku 1918 – 2018* (2018).

Vydával časopis *Grif Graf* (2000) venovaný typografii a tvorbe písma, napísal monografie *Martin Benka, prvý dizajnér slovenského národného mútu* (2008, spoluautorka A. Oláhová), *O sebe a svojej práci* (2009), *Ladislav Csáder, zabudnutý bratislavský mo-*

dernista (2009), *Peter Roller - Bod, čiara, znak, písmeno* (2013), *Peter Ďurík - Typografia* (2017) a výpravnú publikáciu *Typografia a dizajn písma na Slovensku – Začalo sa to Cyrilom a Metodom* (2013). V roku 2012 vydal prvý diel viacväzkového cyklu *Úžitková grafika na Slovensku po roku 1918* pod názvom *Modernosť tradície*, v roku 2013 druhý diel s názvom *Vyzliekanie z kroja* a v roku 2020 tretí diel *Mierny pokrok*.

Ľubomír Longauer bol jedným z iniciátorov a zakladateľov Slovenského múzea dizajnu, ktorému venoval celú svoju zbierku grafického dizajnu vrátane originálnych nákrasov, skíc aj dobových výtlačkov z prvej polovice 20. storočia, prác svojich kolegov a študentov a tiež svoje vlastné práce z oblasti knižného dizajnu, plagátu a typografie.

V ateliéri VŠVU, 1972.
1970, foto Svetozár Mydlo.
Svadobná, 1974.
Spoločná výstava Plagát & grafický dizajn, 1979.
Katedra dizajnu v roku 1992. Ferdinand Chrenka, Štefan Klein, Stanislav Stankoci, Ľubomír Longauer, František Burian a Miroslav Debnár.
Čítanie prehlásenia v Umeleckej besede, november 1989.
Foto Petr Pochylý.
Katedra grafického dizajnu. Emil Drličiak, Stanislav Stankoci, Ľubomír Longauer, Daniel Blonski.

Alergia, 1995.
Prebal knihy z edície Labyrint, 1981.
Pozdrav k 29. výročiu skupiny 29.

Riaditeľ SND a umelecký šéf Činohry SND dovoľujú si Vás pozvať na premiéru

Ján Uličiansky

ALERGIA

Réžia:
Lubomír Vajdička

Dramaturgia
Roman Hertus

Scéna
Jozef Ciller

Kostýmy
Marija Havran,
posl. VŠMU

Hudba
Svetozár Štúr

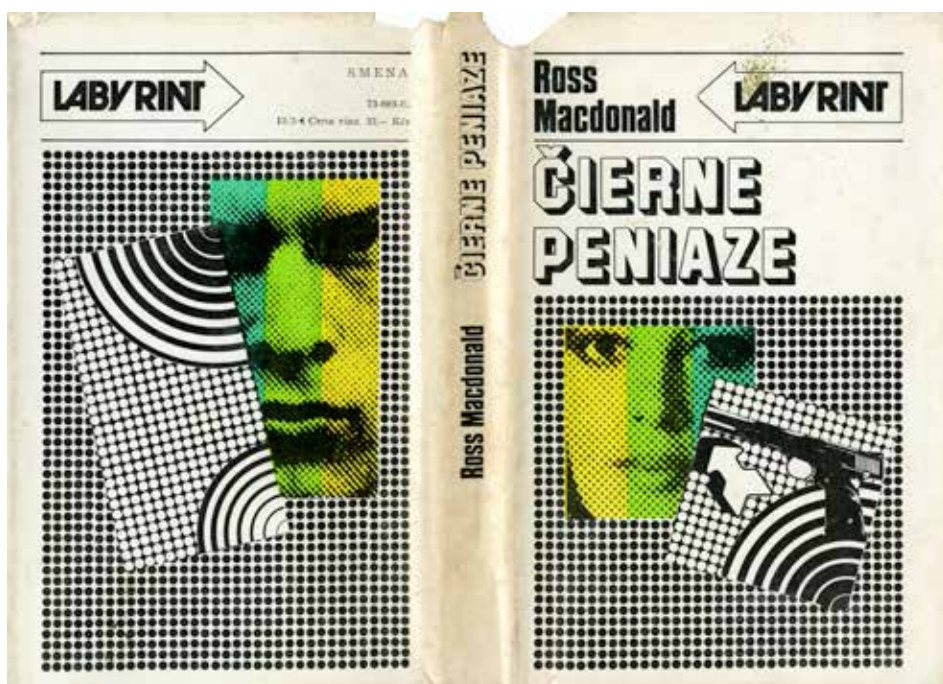
3. júna 1995
o 19.⁰⁰ hod.
na Malej scéne SND

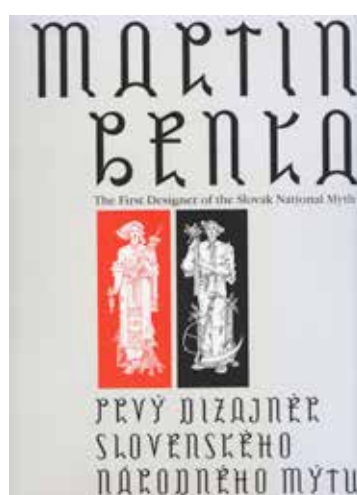
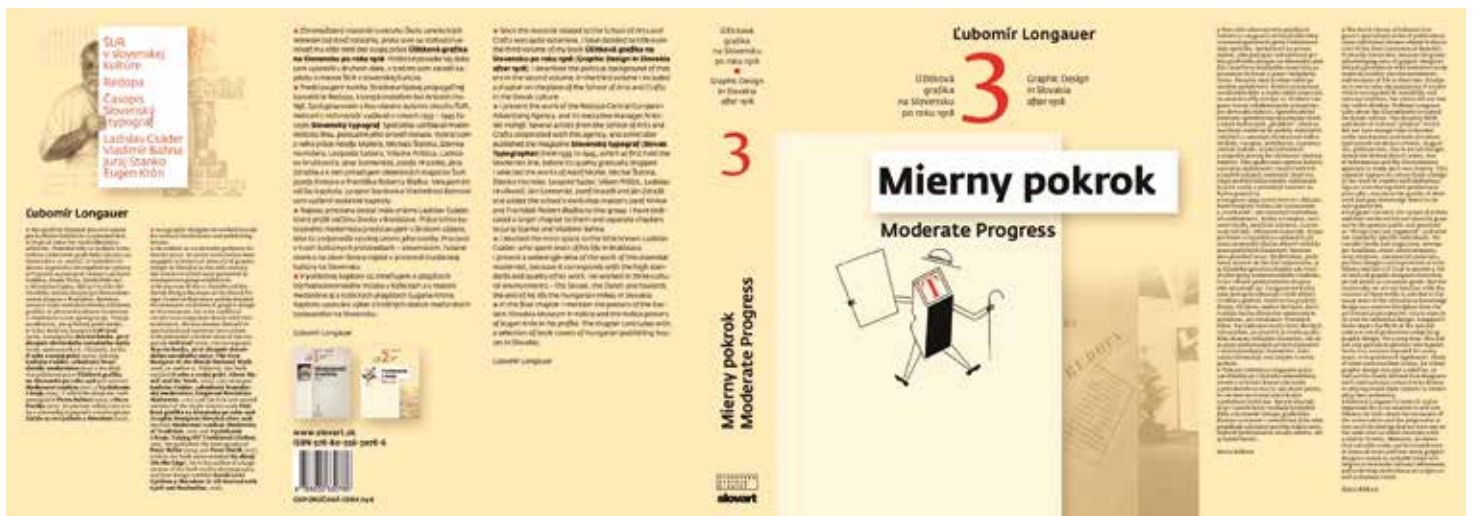
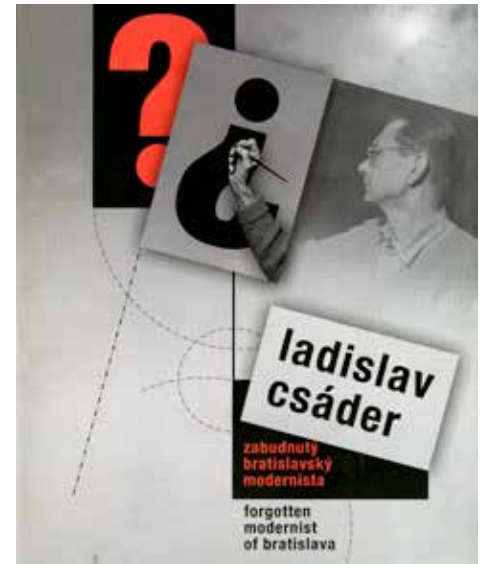
Účinkujú:

Božidara Turzonovová
Vanda Tureková
Jozef Vajda
Dušan Cinkota

Vstupenky si môžete objednať do 26 mája 1995
na telefónnych číslach 32 37 75 a 36 44 54.

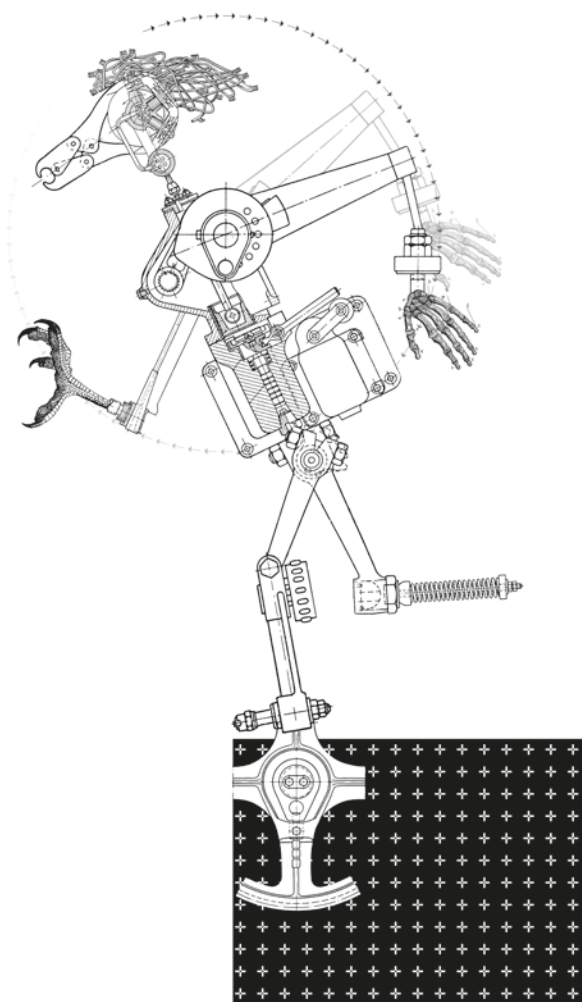
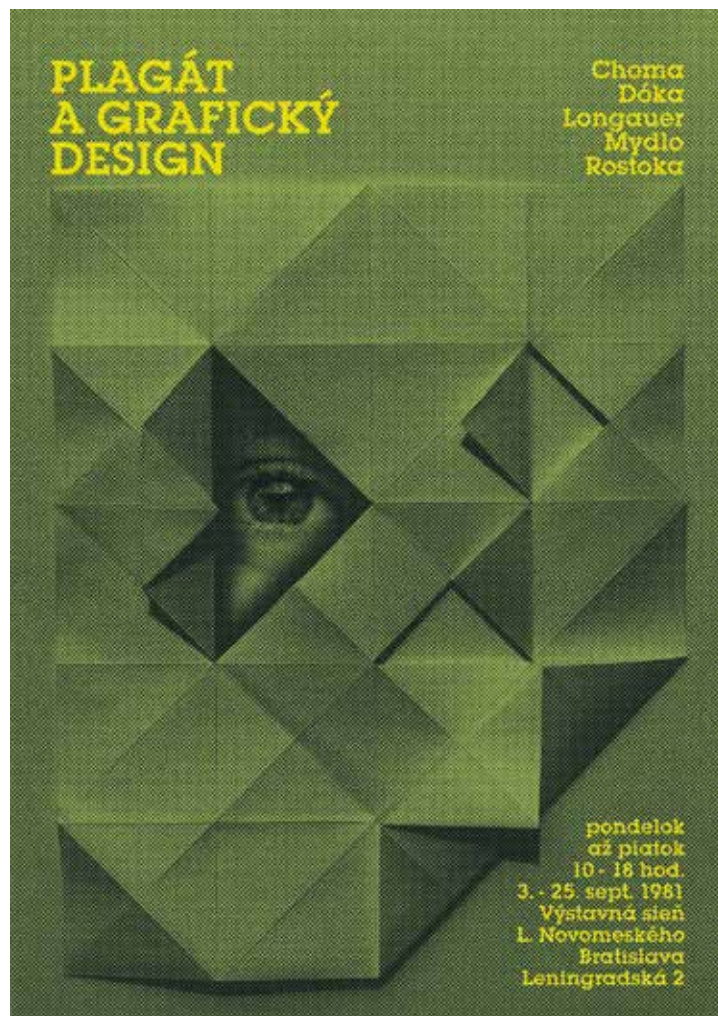
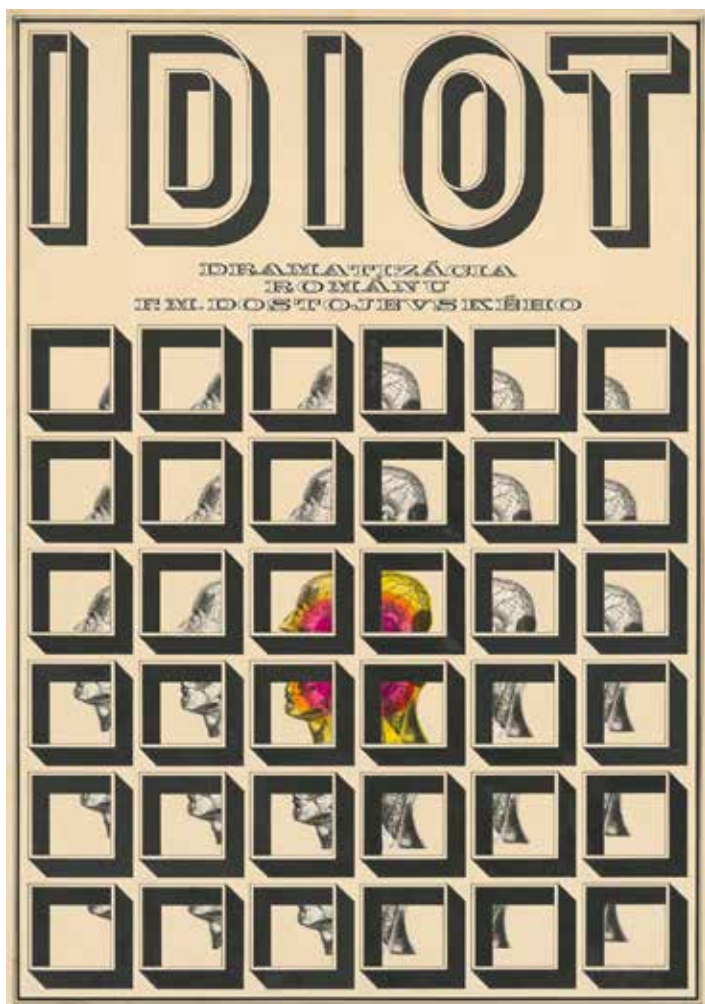
Rezervované vstupenky si môžete zakúpiť od 29. do 31. mája
v pokladnici Činohry SND na Laurinskej 20 medzi 12.⁰⁰ a 18.⁰⁰ hod.
Nevyzdvihnuté vstupenky dáme po tomto termíne do predaja.

Plagát pre Trienále plagátu v Trnave 1997
 Obálka časopisu Grif Graf, 2002.
 Obálka knihy Slovenská typografia v XX. storočí, 2005.
 Plagát k samostatnej výstave Nápisy a písмена, 2008.
 Pozvánka k výstave Začalo to Cyrilom a Metodom z roku 2013.
 Kniha z odbornej série Úžitková grafika na Slovensku po roku 1918:
 1 - Modernosť tradície
 2 - Vyzliekanie z kroja
 3 - Mierny pokrok
 Kniha O sebe a o svojej práci, 2009.
 Kniha Martin Benka - prvý dizajnér Slovenského národného mýtu, 2008.

Idiot, 1973
 Plagát k spoločnej výstave 1981.
 Grafiky:
 Bežkyňa, z cyklu Biomech.
 3. 8. 2014-2
 Tulipán

Dadaistický testament

Ľubomír Longauer, okolo roku 2019

1. Vám všetkým,
ktorí navyšujete základné imanie
Vám, ktorí vrtíte chvostom,
ovoniavate zadky a súťažíte v kvízoch
Vám, ktorí investujete a farbíte si vlasy
Vám oligarchom podtatranským
Vám, ktorí spievate hoci neviete
Vám hovädám s ľudskou tvárou
Vám užitočným idiotom
Vám nežným teliatkam
pred novými vrátami

Vám všetkým odkazujem toto:

*Bambujah!
Ba bimba bumbura
Ó bamba blah blah
bitamba ma búna
blah blah*

2. Vám, ktorí platíte členské a neplatíte
dane
Vám vážení súdruhovia
Vám kandidáti tajnej spolupráce
Vám majitelia verejných domov
Vám markízi na smotánke
Vám, ktorí tajne financujete strany
Vám predsedom
Vám podpredsedom
Vám tajomníkom
Vám členom výkonného výboru

Vám všetkým odkazujem toto:

*Hombono!
Nifango tete má tamani
tete metete
ma tong*

3. Vám, ktorí masťte trhový
mechanizmus olivovým olejom
Vám, ktorí masírujete vemená
posvätných kráľ Malininovej metódou
Vám mediálnym mágom, finančným
žralokom, bosom podsvetia
a vyberačom poplatkov
Vám ľahkým ženám
Vám ťažkým frajerom
Vám, ktorí viete, že nič neviete,
ale tvárite sa, že viete
Vám, ktorí kreujete komisie,
kvantifikujete,
evaluujete, akreditujete a tendrujete
Vám, efektívni manažéri, marketingoví
konzultanti, vizážisti a producenti
Vám, ktorí neseriete peniaze
a preto musíte kradnúť
Vám, ktorí tancujú na ostrí britvy
stíhate explicitne implementovať
legislatívu do praxe

Vám všetkým odkazujem toto:

*Tamatamambo
Matimbo
tamambo tono, tamambo timbo
mamboto-homboto
mitimbo*

Myslím aj na vás všetkých, ktorí nie ste
spokojní s mojim testamentom, lebo som
vás menovite nespomenul, vy ma môžete
akurát tak miglifit:

*Ó migli, ó miglifi, ó migli
ó miglifo, miglifánio
migli figli, ó, ó*

Blah!

ELÉGIA PRE ĽUBA

Óóóóó-brovský.

Ó

O-ó

Odišiel.

Náš pán a vládca.

Širočinná šija v dialke sa stráca.

Sršť náhlavnú, korunu tvojej krásy
nerozčechrá však vánok zabudnutia,
Hoc vetché pamäte
bežných smrteľníkov
dozaista k tomu nútia.

Prst plná života,
metodický nátlak pána Metoda:
kompost, humus,
zásadne hnojivo vtedajšieho rozpuku
našich osobností
v hystérii mystéria mladického pnutia
a všetkých tých radostí.

Nesmieme dopustiť
by ozvena tvojho bojového ryku
zanikli v haravare budúceho sveta,
dupot prezuviek
spevňujúci pôdu akademickú
nech večne všehomírom lieta
až do konca sveta
a nikdy inak.

Inak:

My bývalí chudí chlapci
i ostýchavé dievčence
dnes umotáme vence
z prírodnín slov hebkých krásnych
a zvelebíme ťa
v tejto tlstej básni!

Mocné telo nosorožca.
Mocný hlas veľryby.
Mocná pamäť slona.
Premocný bezpochyby!

Obočie dve nasraté ježury.
Oči - kujebaví kocúri.
Srdce gorilieho samca.
Nútil nás do divého tanca!

Trochu ako Medveďku daj labku,
nie však hebká labka
rozkošného medviedatka,
lež ozrutná laba v rukáve z flanelu
čo po nás lapala,
snažiac sa z nás vyžmýkať
všetko čo sa dalo:
záblesky umu, štavu našich invencií,
šikovnosti!
A nebolo toho málo.
A nebolo to halabala.
Tralala!

Tralalala!

Váhou (sic!) svojej osobnosti
dlávil si nám v dušiach
subtilných pocitov krehké kosti.
Mysle maceroval výtokmi

svojich obsedantných neuróz:
Poriadok musí byť!
(A niekedy aj bol.)
Nebolo nikoho, kto by unikol
a nebol z toho nervó-
ny.
Pýtame sa: Prečo?
Prečo práve
MY?!!

Óóóóó-brovský.

Ó

O-ó

Odišiel.

Odišiel odkiaľ niet návratu.

Do zásvetia bez svojich učeníkov,
záhadnej skupiny 29,
všemocnej Vládkyne
i perfídnych nepravajníkov,
bez svojho Sancha Panzu
čpiaceho riedidlom C6000 - pána
Sviteka,
tvoja Nemesis pani Bojsová z bufetu
uteká
a my biedni tvoji apoštoli
upadáme do smútočného tranzu
a chystáme kar...ované košele,
čmarkáme tu rýmy omšelé
v tvoju počesť, synu Banskej Bystrice,
či vlastne Martina.

Meditujúc nad zánikom a tlením
upadáme v sebaľútostivý stav,
no večný šelest tvojej brady
vracia nás zas v reálny svet dravý,
kde ešte pevne čnejú naše
stažne, ražne, banány, baklažány
a plachty trepců sa veselo...

Nesúhlasíme!
Protestujeme!
Odmietame!
Hrozíme smrťke deňglavými pästič-
kami.
Sme proti nej už sami.
Aj tak však:

Nesúhlasíme!
Protestujeme!
Odmietame!
Zúrime ako starí rozhnevaní muži
a ženy napriek všetkému stále mladé.

Hoc nie sme hodní húžvať remence
tvojich sandálov

Budeme to skúšať do konca našich dní.
Pokorne víťame osud pešiakov
na šachovnici tvojej flanelovej fertuchy
v nekonečnej partii medzi vysokým
a nízkym
navždy všetci víťazi!

Ó ako zriedka
našiel úsmev cestu von
z temného hvozdu tvojej brady
vo farebnej tonalite
tvojej nadrozmernej kacabajky.
Lebo ako písané stojí,
brada napokon víťazí
v scholastike v ostrom boji.
O tom idú bájky
a ostatné rozplynie sa
ako dym z fajky.

Dnes naše ovisnuté laloky
zdobia brady belšie
ako bola tá tvoja
v bájných časoch nášho smelého
zblížovania.
Koncom milénia
javil si sa nám ako ctihodný kmeť,
soľ a piepor tvojho vlasového porastu
bol strieškou kolotoča farieb a nápa-
dov.

V srstnatom poraste
hrubostenné kráňum
obsiahlo všetko,
vanád i káľium,
rodokmene, udalosti, tajné životy
velikánov...

Ó kde sú utorky a štvrtky,
keď tvrdý gauč vŕzgla pod ťarchou
našich vyzíabnutých kostrčí?
Povedz, kto nás dnes vpred postrčí?

Boli sme len malé papierové loďky a ty
ľadoborec
krútiace sa dáždovky
ty pre čerešne priemernosti ozrutný
škorec

Ó ty ľudská matrika
Tvoj boží prst
archívnych stránok sa dotýkal.
Ó ty ochranca neviniatok
a obávaný postrach viniatok,
Ó ty menný register veškerenstva
a poznámkový aparát sveta,
Velikán úžitkovej grafiky,

Titán publicistiky,
a kolos pedagogickej práce!
Najhrubší výkričník,
človek vo všetkom bold!
(nebudeme diskretné tento rez nazý-
vať tučným,
-napriek macatým duktom-
kinderštúbe nám totiž veľí
klobúčiky húžvať v kľaku pred naším
mesiášom, evolúcie výsledným produk-
tom)

Ty Alma Panther
ty jablko poznania
lampión mravnosti
špirituálny persikop!

Ó kdeže sú dnes kde
Nemesis tvoja rovnakej váhovej
kategórie
pani Bojsová
a tvoj Sančo Panza pán Svitek
odetý v závané riedidla
cé šesťtisíc?
Hoc odviaľ ich divý stepný vietor,
my nedbáme na to.

Tys nadčasový!
Na nič nehladiš a konáš mocou svojou
prevelikou,
Nadčasové baranidlo
z huňatou papachou sivou
drúzgals kosti chrapúňom, fízľákom a
blbom,
nikto z nich pred tebou nemal šanc.
Naložils im riadne bez pardónov
v tom si bol vždy majster
tam si držal glanc.

Nutno nám ešte záverom podotknúť,
že týmto sa furt nekončí naša púť,
vlastne sa práve niečo začína:
sadáme si akoby tuto do kina
a trochu sa potíme čo príde teraz?
V tomto filme sami kukáme na nás...

Fukuda!
Futura!
Fulla!
Benka!
Ba i Pluta!
Minulosť nezostane zabudnutá.

Za absolventov ateliéru 202 na VŠVU
spískali Peter Hajdin, Martin Šútovec
a Paľo Čejka.

